

TÌNH HÌNH CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI CHÂU ÂU CUỐI NĂM 2011 - ĐẦU NĂM 2012

TS. Trần Thị Phương Hoa

Viện Nghiên cứu Châu Âu

Châu Âu đang chứng kiến nhiều biến động trong đời sống chính trị-xã hội. Cuộc khủng hoảng kinh tế tài chính 2008 dường như gắn kết châu Âu lại với nhau hơn qua những quyết sách mạnh mẽ vào cuối năm 2011 nhằm tăng cường liên kết tài chính trong khu vực EU vốn trước đây vẫn bị cho là lỏng lẻo. Những chính sách này được hậu thuẫn bởi sự quyết đoán của liên minh Đức-Pháp mà người ta thường gọi là Merkozy. Cuộc bầu cử ở Pháp vào tháng 5 năm 2012 với sự đắc cử của ông Francois Hollande, thủ lĩnh đảng Xã hội Pháp mười một năm qua đã đưa đảng này trở lại nắm quyền sau mười bảy năm (kể từ thời Tổng thống Francois Mitterrand). Tuy nhiên, ngay khi thắng cử, tân Tổng thống Pháp đã thể hiện ý đồ đi ngược lại những gì mà nước Pháp đã cam kết với EU. Tương tự với chủ trương của Pháp muốn thay đổi Hiệp ước Ngân sách, Hy Lạp cũng đang chuyển tải thông điệp của các nhà lãnh đạo tương lai về khả năng từ chối những nguyên tắc quá khắt khe của Hiệp ước này. Điều này dẫn đến bế tắc trong chính trường Hy Lạp. Bài viết này trình bày những nét chính về tình hình chính trị-xã hội EU cuối năm 2011 và đầu năm 2012, đặc biệt những diễn biến trong bầu cử ở Pháp và Hy Lạp.

1. Nỗ lực của EU nhằm ổn định nền kinh tế và giải quyết nợ công năm 2011

1.1. Hiệp ước Tài chính của EU cuối năm 2011

Trong bối cảnh kinh tế phục hồi không ổn định và tiềm ẩn nguy cơ suy thoái trở lại, EU tập trung cho các biện pháp giám sát cũng như cảnh báo mang tính phối hợp đồng bộ nhằm đối phó với các thách thức mang tính vĩ mô. Bên cạnh đó, việc giám sát theo các chỉ báo cũng được thực hiện để đạt được các mục tiêu ngắn hạn theo chương trình Europe 2020. Ngày 23/11/2011, Ủy ban Châu Âu đưa ra bản Đề xuất về Tăng cường giám sát ngân sách của các nước thành viên¹. Nguyên nhân dẫn đến việc Ủy ban phải đưa ra bản Đề xuất này được trình bày ngay trong phần đầu tiên: “*Khủng hoảng toàn cầu tác động tới toàn thế giới trong ba năm qua đã tác động nghiêm trọng đến tăng trưởng kinh tế và ổn định tài chính, gây ra thâm hụt ngân sách chính phủ và nợ công của các nước thành viên, khiến nhiều nước phải tìm kiếm các nguồn hỗ trợ tài chính từ bên ngoài Liên minh... Những quốc gia lựa chọn euro làm đơn vị tiền tệ phải tuân thủ các điều khoản giám sát khi gặp phải tình trạng bất*

¹ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the strengthening of economic and budgetary surveillance of Member States experiencing or threatened with serious difficulties with respect to their financial stability in the euro area (2011), European Commission, 23/11/2011.

ổn tài chính, nhằm đảm bảo cho tài chính của họ được ổn định và bảo vệ các nước thành viên khác không bị ảnh hưởng”². Ngay từ năm 1997, Hiệp ước Ổn định và Tăng trưởng (SGP) đã có quy định chung về thâm hụt ngân sách cũng như tỉ lệ nợ công. Tuy nhiên, cho tới năm 2012, EU không có chế tài theo dõi và xử phạt những quốc gia vi phạm Hiệp định này mặc dù đa phần đều vi phạm, bao gồm cả những quốc gia đầu tàu như Đức, Pháp. Trước thực trạng khủng hoảng nợ công và thâm hụt ngân sách có nguy cơ đe dọa đến sự sống còn của Khu vực đồng Euro, EU đã quyết định xem xét và thắt chặt việc thực hiện SGP với các biện pháp thưởng phạt rõ ràng. Những biện pháp mới, được gọi là chương trình giám sát “Sáu điểm” (Six-Pack) và Euro plus pact³ đã được Ủy ban Châu Âu cũng như tất cả các nước thành viên và Nghị viện Châu Âu phê chuẩn. Hội nghị Thượng đỉnh EU họp vào hai ngày 8 và 9 tháng 12 năm 2011 thông qua các biện pháp giám sát kinh tế - tài chính, chương trình “Sáu điểm” chính thức có hiệu lực từ 13-12-2011 với sự đồng ý tham gia của 26 quốc gia trong EU, trừ Anh. Chương trình giám sát này nhằm củng cố các nguyên tắc tài chính trong khuôn khổ EU, giúp kinh tế EU đi vào ổn định và ngăn chặn khủng hoảng mới có thể lại xảy ra ở khu vực

này⁴. Trong phần đầu của thông cáo báo chí về việc thực thi chương trình này có đoạn: “Khủng hoảng kinh tế - tài chính đã gây sức ép khủng khiếp lên ngân sách công của các quốc gia thành viên EU. Hôm nay (12-12-2011), 23 trong số 27 quốc gia thành viên đã đạt được thỏa thuận về chương trình có tên gọi “Quy trình xử lý thâm hụt vượt mức” (*excessive deficit procedure-EDP*), một cơ chế được tạo ra theo điều khoản của các hiệp ước SGP nhằm yêu cầu các thành viên kiểm soát thâm hụt ngân sách dưới 3% GDP và nợ công dưới 60% GDP. Các nước thành viên hiện trong tình trạng thâm hụt vượt mức cho phép phải tuân thủ các đề xuất và thời hạn do Hội đồng EU chuẩn y để điều chỉnh thâm hụt”.⁵

1.2. Công cụ ổn định

Các nước EU đã cùng cam kết thực hiện những chính sách kinh tế chung trong phạm vi Liên minh Kinh tế và Tiền tệ (EMU) với sự tham gia của 27 thành viên. EU đã tích cực điều phối các hoạt động thông qua các thiết chế tài chính như ECB, IMF, các ngân hàng quốc gia và gần đây nhất, EU đã kêu gọi sự phối hợp tài chính của Mỹ, Nhật, các nước G-20. Cho tới nay, các nước thành viên EU đã bơm 2 ngàn tỉ euro cho những nỗ lực chung, EU cũng tăng bảo hiểm cho các tài khoản tiền gửi cá nhân tới 100 ngàn euro⁶.

² Nt, tr.2.

³ Euro plus pact là chương trình với sự tham gia của các nước Eurozone và 4 nước khác tự nguyện cam kết về các vấn đề cạnh tranh, việc làm, tài chính công bền vững và ổn định tài chính, được thông qua vào tháng 3/2011.

⁴ EU Economic governance “Six-Pack” enters into force, MEMO/11/898/ Brussels, 12-12-2011 <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/898>

⁵ Anh chính thức từ chối tham gia, 3 nước còn lại phải đợi trưng cầu dân ý.

⁶ Economic and Monetary Affairs, *Stability and Growth*, http://europa.eu/pol/emu/index_en.htm

Ngoài ra, một gói 750 tỉ euro với sự đóng góp của IMF và EU dành cho Hoạt động Ổn định Châu Âu cũng được đưa ra vào tháng 5/2010, đảm bảo hỗ trợ tài chính cho các quốc gia EU gặp khó khăn và giữ ổn định tài chính cũng như giảm sức ép cho vấn đề nợ công. Hệ thống này hoạt động thông qua các thiết chế tạm thời là Cơ chế Ổn định Tài chính Châu Âu (European Financial Stabilisation Mechanism-EFSM), Công cụ Ổn định tài chính Châu Âu (European Financial Stability Facility-EFSF) và tiến tới một Cơ chế Ổn định Châu Âu (ESM) thống nhất. ESM sẽ có hiệu lực khi các quốc gia thành viên phê chuẩn việc thực hiện 90% cam kết góp vốn. Dự kiến quỹ này có hiệu lực vào tháng 7 năm 2012 với trị giá 700 tỉ euro⁷. Đối với những đóng góp của các ngân hàng tư nhân vào Quỹ, EU sẽ tuân thủ chặt chẽ các nguyên tắc của IMF. Để giúp ESM kịp thời đưa ra quyết định khi cần thiết, nguyên tắc đa số phiếu thuận với 85% đồng ý sẽ được áp dụng khi Ủy ban và ECB cần có những quyết định khẩn cấp liên quan đến hỗ trợ tài chính khi ổn định của Khu vực đồng Euro bị đe dọa⁸.

1.3. Hoạt động của các cơ chế bình ổn

Trong năm 2011, EFSM, EFSF đã hỗ trợ cho Ailen, Bồ Đào Nha, Rumania, Hy Lạp thông qua các gói cứu trợ. Dưới đây là

một số nét chính trong hoạt động của mạng lưới bình ổn này.

Cuối năm 2010, Ailen yêu cầu EU hỗ trợ tài chính thông qua EFSM. Đại diện của Ủy ban Châu Âu, IMF và ECB đã nhóm họp thông qua gói cứu trợ cho Ailen trong vòng 3 năm. Gói cứu trợ này trị giá 85 tỉ euro với sự đóng góp của EU, các nước thành viên eurozone, ngoài ra còn có đóng góp song phương của Anh, Thụy Điển, Đan Mạch, IMF và quỹ của Ailen. Trong năm 2011, EU đã thông qua 5 đợt cứu trợ cho Ailen, tổng giá trị là 13,9 tỉ euro với thời hạn trả nợ khác nhau. Để có tiền hỗ trợ, EU đã 5 lần phát hành trái phiếu. Sau mỗi đợt cứu trợ, EU thiết lập cơ chế giám sát và xem xét kết quả hoạt động. Ngày 13/12/2011, Ủy ban Châu Âu đã ra báo cáo sau 4 lần giám sát và kết luận Ailen đã đạt tiến bộ quan trọng trong hoạt động tài khoá, củng cố được khu vực tài chính và tiến hành có hiệu quả các cải cách cơ cấu giúp cải thiện tăng trưởng theo đúng mọi yêu cầu của EU. Những tiến bộ này sẽ giúp Ailen tiếp tục nhận các gói hỗ trợ ưu đãi trong 2 năm 2012 và 2013. Hiện thâm hụt ngân sách của Ailen đã xuống dưới 10,6% và sẽ còn tiếp tục giảm cho tới khi đạt mức 3%. Những cải cách cơ cấu hệ thống tài chính mà Ailen đưa ra là tái cơ cấu vốn ngân hàng nhờ vào sự tham gia của các nhà đầu tư tư nhân, chia sẻ nợ với các ngân hàng nhánh. Để tạo thêm việc làm, các cải cách được thực hiện thông qua cơ chế sắp xếp lại lương của các ngành cũng như đầu tư nhiều hơn vào đào tạo. Các chi phí dài hạn của lương hưu khu

⁷ Ban đầu giá trị của Quỹ dự kiến là 500 tỉ euro, trước tình trạng nợ công đe dọa Khu vực đồng Euro, Ủy ban Châu Âu quyết định tăng giá trị Quỹ lên 700 tỉ euro. Xem European Commission (2012), *General Report on the Activities of the European Union-2011*, tr. 15.

⁸ European Council, *Statement by the European area heads of state or government*, Brussels, 9/12/2011.

vực dịch vụ công cũng giảm đi. Ailen đã đạt được tiến bộ rõ rệt nhờ những hỗ trợ từ EU.

Tháng 4/2011, Bồ Đào Nha xin hỗ trợ từ EU và được chấp nhận một gói cứu trợ 3 năm trị giá 78 tỉ euro nhằm giúp nước này giảm nợ công và thâm hụt ngân sách, tạo thêm việc làm. Từ tháng 5 đến tháng 10/2011, Bồ Đào Nha đã 5 lần nhận hỗ trợ tổng giá trị 14,1 tỉ euro. Nguồn tài chính được lấy từ hai đợt EU phát hành trái phiếu. EU đã tiến hành 2 đợt giám sát và ra báo cáo vào tháng 11/2011, theo đó, Bồ Đào Nha đã tiến hành một số cải cách, nhưng việc thực hiện ngân sách 2011 theo đúng kế hoạch là khó khả thi, mặc dù nước này đã có mức dư tiền mặt cần thiết cho việc thanh toán. Hiện Bồ Đào Nha đang tiến hành thỏa thuận với một số ngân hàng lớn chuyển một phần quỹ hưu trí của họ vào hệ thống bảo hiểm xã hội để có thể đạt 5,9% mức thâm hụt ngân sách trong năm 2011. Đồng thời, chính phủ tiếp tục giảm tiền lương và hưu trí ở khu vực công, tăng thuế gián thu. Ngoài ra Bồ Đào Nha cần dựa vào mô hình tăng trưởng nhờ xuất khẩu hơn là vào tiêu dùng trong nước. Một số lĩnh vực phải được xem xét lại như chi tiêu ở chính quyền địa phương và khu vực, các doanh nghiệp nhà nước.

So với Ailen và Bồ Đào Nha, Hy Lạp nhận được hỗ trợ sớm nhất từ EU. Từ tháng 5/2010, EU đã thông qua gói cứu trợ trong vòng 3 năm trị giá 110 tỉ euro cho nước này (trong đó 80 tỉ từ EU và 30 tỉ từ IMF) nhằm giúp Hy Lạp giải quyết vấn đề nợ công, đồng thời tái cơ cấu hệ thống tài chính hướng tới

tăng trưởng. Cho đến tháng 12/2011, Hy Lạp đã nhận tổng số tiền hỗ trợ là 73 tỉ euro. Hiện nay, EU đồng ý gói cứu trợ đợt 2 cho Hy Lạp trị giá 130 tỉ euro để đảm bảo cho đến năm 2020, nợ công của Hy Lạp sẽ giảm từ 160% GDP hiện nay xuống còn 120%⁹. Trong năm 2012, Hy Lạp phải tiếp tục giảm thâm hụt ngân sách, tức là giảm chi tiêu 14,9 tỉ euro.

2. Chính sách thắt lưng buộc bụng và những biến đổi chính trường đầu năm 2012

2.1. Chính sách thắt lưng buộc bụng và công luận châu Âu

Cho đến nay dường như giải pháp khắc phục khủng hoảng nợ mà EU trông đợi nhiều nhất là kiểm soát chặt chẽ chi tiêu công nhờ chính sách thắt lưng buộc bụng. Tuy nhiên, chính sách này gặp phải sự phản đối không chỉ của dân châu Âu vốn quen được hưởng những nguồn phúc lợi xã hội lớn từ nhà nước, mà của cả các chuyên gia kinh tế cảnh báo về khả năng chính sách này kìm hãm tăng trưởng kinh tế.

Trang mạng của Viện Nghiên cứu Châu Âu của Mỹ đã đăng bài viết của Georgio Comninos, phụ trách vấn đề quan hệ Mỹ - Châu Âu, về quan điểm của người Mỹ đối với việc thực hiện chính sách thắt chặt chi tiêu. Tác giả này cho rằng, nền chính trị của nhiều nước phải chịu tác động của chính sách khắc khổ. *“Khi khủng hoảng nợ của eurozone lan rộng, chính sách thắt lưng*

⁹ European Commission (2012), *General Report on the Activities of the European Union-2011*, tr. 16.

buộc bụng mà các nước chịu tác động nặng nề nhất của khủng hoảng phải thực hiện đã đóng lên hồi chuông cho hệ thống chính trị ở những nước này”¹⁰. Theo tác giả này, cái giá mà nền chính trị phải trả cho chính sách khắc khổ là rất lớn: “Các chính phủ thay nhau bị sụp đổ, ở Ailen và Bồ Đào Nha, rồi đến Tây Ban Nha, nơi đảng xã hội mất dần số phiếu trong các cuộc bầu cử ở địa phương. Trên khắp châu Âu, có dấu hiệu của những thay đổi lớn, thiên về hướng của những tư tưởng nghi ngờ và phản đối việc hy sinh lợi ích quốc gia cho EU”¹¹. Trong cuộc bầu cử tháng 6/2011 ở Bồ Đào Nha, các cử tri đã ngã sang cánh hữu, giúp đảng Xã hội dân chủ bảo thủ thêm phiếu và giảm số ghế của chính phủ do đảng xã hội cầm quyền, vốn hiện đang phải thực hiện chương trình thắt lưng buộc bụng và chấp nhận gói cắt giảm 114 tỉ euro từ ngân sách để theo chính sách của EU. Ở Tây Ban Nha, chính phủ do đảng xã hội cầm quyền đang theo đuổi chính sách thắt lưng buộc bụng đã bị lật đổ trong cuộc bầu cử địa phương tháng 5/2011. Người ta đã lường trước việc mất phiếu bầu, nhưng sự thất bại là một bất ngờ. Thủ tướng Tây Ban Nha Jose-Luis Zapatero phát biểu với cử tri rằng kế hoạch thắt lưng buộc bụng của chính phủ là nhằm giúp Tây Ban Nha không phải nhận những gói giải cứu như Hy Lạp, Ailen và Bồ Đào Nha. Nhưng các cử tri, nhận thức được những vấn đề đang diễn ra ở Tây Ban

Nha, bao gồm cả 45% thất nghiệp trong số thanh niên dưới 30 tuổi đã từ bỏ các ứng cử viên đảng xã hội. Còn ở Slovenia, các cử tri đã phản đối dữ dội chính sách tăng tuổi về hưu từ 62 lên 65. Trong cuộc trưng cầu dân ý tháng 6/2011, hơn 70% cử tri đã phản đối dự án này. Ở Hy Lạp, sự mất tín nhiệm của cử tri nước này đối với lãnh đạo của họ đã lên đến đỉnh điểm. Một cuộc thăm dò ý kiến gần đây ở Hy Lạp cho thấy, người dân đã mất đi sự tin tưởng vào các nhà lãnh đạo của đảng Xã hội bảo thủ do lãnh đạo đất nước theo kiểu quan liêu mệnh lệnh. Hy Lạp cũng gặp phải tình trạng xáo trộn về chính trị khi nước này đã không thể thực hiện chương trình phục hồi kinh tế và kết quả là phải thay thủ tướng vào cuối năm 2011. EU đã gây sức ép mạnh mẽ yêu cầu Hy Lạp phải thực hiện chính sách tài chính khắc nghiệt, giảm thiểu chi phí công để giải quyết vấn đề nợ công cũng như thâm hụt ngân sách thì mới tiếp tục các gói giải cứu. Hy Lạp là nước có nhiều cuộc biểu tình nhất ở châu Âu để phản đối chính sách thắt lưng buộc bụng. Riêng trong năm 2011, tính ra có đến 7 cuộc biểu tình với hàng chục ngàn người tham dự nổ ra ở Hy Lạp. Bản thân chính phủ Hy Lạp cũng bị mất đi sự tín nhiệm của các quốc gia châu Âu khác. Để có thể giảm nợ, Hy Lạp lên kế hoạch bán tài sản do nhà nước sở hữu trị giá 50 tỉ euro trong vòng 3 năm. Tuy nhiên các nhà phân tích cho rằng việc bán tài sản này cũng chẳng thu được mấy tiền. Hà Lan và Luxemburg gợi ý Hy Lạp nên giao việc tư nhân hoá cho các “hãng nước ngoài” (giống như Tây Đức yêu cầu Đông Đức phải thực

¹⁰ Georgio Comminos (2011), *Rising Backlash Against EU Austerity*, 6/6/2011, <http://www.europeaninstitute.org/June-2011/rising-backlash-against-eu-austerity-61.html>

¹¹ Nt.

hiện khi chuyển giao các tài sản nhà nước sở hữu). Ý tưởng này đã khơi dậy những làn sóng phản đối từ dân Hy Lạp khi chạm đến tự ái dân tộc của họ.

Ở Anh, nhiều cuộc biểu tình của sinh viên được tổ chức để phản đối chính sách cắt giảm ngân sách cho y tế và tăng học phí đại học. Chính sách thắt lưng buộc bụng không chỉ bị dân thường phản đối mà gặp sự chỉ trích của các nhà kinh tế học, vì họ cho rằng giảm chi phí công khiến cho thị trường việc làm trở nên hiu hắt hơn thay vì tạo thêm việc làm mới. Một trong những người phê phán chính sách khắc khổ là nhà kinh tế học người Mỹ được giải thưởng Nobel Paul Krugman. Ông này cho rằng, nếu các chính trị gia nghĩ “chính sách thắt lưng buộc bụng” có thể đem lại điều gì tốt đẹp cho nền kinh tế trong bối cảnh thất nghiệp đang lan rộng thì chỉ là một mơ ước hão huyền và cho tới nay chưa thấy có dấu hiệu tích cực của chính sách này.

2.2. Những biến động chính trường đầu năm 2012 và khả năng tác động của nó tới chính sách tài chính của EU

Ngay sau chiến thắng trong cuộc bầu cử Tổng thống Pháp, ông Francois Hollande đã lên tiếng về một “bước khởi đầu mới” trong chính sách kinh tế. Báo Guardian của Anh chạy tiêu đề lớn “Đại diện của đảng Xã hội nói ông ta sẽ đấu tranh chống lại các biện pháp thắt lưng buộc bụng mà người Đức chủ xướng”¹². Cũng tờ báo này chia sẻ lời của ông Holland: “*Rất nhiều nước ở châu Âu sẽ*

cảm thấy thoải mái hơn khi chính sách thắt lưng buộc bụng không còn mang ý nghĩa sống còn nữa”. Ông Holland cho rằng nhiệm vụ đầu tiên của ông sẽ là thuyết phục các nhà lãnh đạo châu Âu thực hiện các biện pháp nhằm thúc đẩy “tăng trưởng, việc làm và thịnh vượng”, và ông sẽ yêu cầu Đức thoả thuận lại Hiệp ước Châu Âu về các nguyên tắc tài khoá ngặt nghèo, bổ sung thêm một điều khoản về tăng trưởng. Ông Hollande chủ trương một chính sách tăng chi tiêu công để ổn định đời sống người dân, vì trẻ em, đặc biệt là phát triển giáo dục, tăng thuế đối với người từ trung lưu trở lên (những người thu nhập trên 1 triệu euro có thể phải chịu mức thuế 75%). Ông Holland không chỉ phải đối diện với những thách thức từ nước Pháp, đặc biệt với số lượng hơn 2,8 triệu người thất nghiệp mà ông Sarkozy, “Tổng thống của người giàu” đã để lại, mà còn phải đảm nhận trách nhiệm đưa Khu vực đồng Euro ra khỏi khủng hoảng. Đã có thông tin cho rằng nước Đức từ chối xem xét lại Hiệp ước Tài chính Châu Âu, dù ông Holland đang kêu gọi EU soạn thảo lại. Thủ tướng Đức Merkel cũng sẽ không chấp nhận nói lòng biên độ thâm hụt ngân sách và vẫn cương quyết theo đường lối “tăng trưởng thông qua cải cách cơ cấu” như giảm chi phí mà nước Đức theo đuổi trong thập kỷ qua¹³.

Diễn ra trong cùng thời điểm với bầu cử ở Pháp, bầu cử ở Hy Lạp tiếp tục đẩy châu Âu vào những diễn biến khó nắm bắt. Trong

¹² French president Francois Hollande promises “a new start” for Europe, *The Guardian*, 6/5/2012.

¹³ *Germany and France on Collision Course over Deficit Spending* (2012), The Lone Republic, <http://www.lonerepublic.com/tag/francois-hollande/>

cuộc bầu cử ngày 6/5/2012, không đảng nào ở Hy Lạp đạt đủ số phiếu để thành lập chính phủ. Hai đảng dẫn đầu là đảng Bảo thủ Dân chủ mới và đảng Cánh tả Syriza không thể kết hợp để hình thành chính phủ mới vì những những chính sách trái ngược. Đảng Dân chủ mới đã cam kết với EU về các nguyên tắc khắc khổ nhằm giành được gói cứu trợ từ EU. Trong khi đó, đảng Cánh tả, dẫn đầu là ông Alexis Tsipras, dù chỉ đứng ở vị trí thứ hai nhưng đã được trao nhiệm vụ thành lập chính phủ liên minh với chủ trương chấm dứt chính sách khắc khổ mà chính phủ trước đã cam kết với EU. Trong khi đó, Brussels đã cảnh báo Athens rằng, Hy Lạp không còn lựa chọn nào khác ngoài việc phải tuân thủ nghiêm khắc nguyên tắc ngân sách đã được thỏa thuận. Chứng kiến những khẩu hiệu và chủ trương chống lại chính sách khắc khổ mà EU đề ra, Chủ tịch Ủy ban Châu Âu Jose Manuel Barroso đã cảnh báo về trách nhiệm của những lãnh đạo tương lai của Hy Lạp: *“Các quốc gia đã thông qua Hiệp ước Ngân sách không còn lựa chọn nào khác, ngoài việc tuyên bố vỡ nợ. Tuy nhiên tôi không coi đó là một lựa chọn mà lựa chọn chính là kiên cường theo đuổi một chính sách củng cố tài khoá dừng cầm, cải cách cơ cấu vì tính cạnh tranh, và tất nhiên, nhờ đó sẽ được hưởng lợi từ liên kết châu Âu. Sẽ có đầu tư có mục tiêu - nhưng là đầu tư có thể mang lại tăng trưởng”*¹⁴.

Chính trường Hy Lạp rơi vào tình thế tiến thoái lưỡng nan giữa một bên là món nợ

không lồ với cam kết tuân thủ nguyên tắc cắt giảm chi tiêu mà EU đưa ra và một bên là các cử tri đã quá mệt mỏi và thất vọng với chính sách khắc khổ và ủng hộ một chính phủ mới với các chính sách phúc lợi xã hội rộng rãi. Đa phần dân Hy Lạp không muốn rời bỏ Khu vực Đồng tiền chung nhưng lại không muốn tuân thủ các nguyên tắc khắc nghiệt. Chính phủ mới của Hy Lạp sẽ phải giải quyết bài toán khó khăn này và dung hoà lợi ích giữa các bên.

Kết luận:

Hiện nay để giải quyết khủng hoảng, EU dường như chỉ dựa vào gói giải pháp duy nhất là giảm chi tiêu công, thực hiện chính sách khắc khổ. Tuy nhiên, chính sách này đã vấp phải sự phản ứng của người dân các nước thành viên. Một khi người dân không ủng hộ thì chính phủ các nước thành viên buộc phải có những điều chỉnh phù hợp. Các nhà lãnh đạo nằm trong thế lưỡng phân giữa một bên là yêu cầu của EU và một bên là đòi hỏi của người dân. Khi Hiệp ước Ngân sách của EU mới bắt đầu thì khả năng khủng hoảng của chính sách này đã lộ ra ở hai nước là Pháp và Hy Lạp, khi những nhà lãnh đạo tương lai đều đưa ra thông điệp muốn thay đổi một phần (như ở Pháp) hoặc thay đổi hoàn toàn (như với Hy Lạp). Trong khi đó, EU vẫn không thay đổi quan điểm cứng rắn về Hiệp ước đã được thông qua và yêu cầu các nước thành viên thực hiện mà không có lựa chọn nào khác.

¹⁴ EU warns Greece to stick to austerity plan, Euronews, 8/5/2012.